

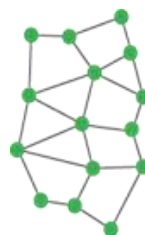

Environment Center
Charles University
in Prague

Změna (nejen) vzdělávacího „žánru“ na VŠ – nové možnosti pro vzdělávací praxi a výzkum

Jana Dlouhá

Oddělení environmentálního vzdělávání
Centrum pro otázky životního prostředí UK

MOSUR

MEZIOBOROVÁ SÍŤ
UDRŽITELNÉHO ROZVOJE

OP VK CZ.1.07/2.4.00/17.0130

1. Vzdělávání pro UR na úrovni VŠ

Praktický problém

Potřeba inovace ve výuce (obsah, rámec, metoda, role aktérů,...)

- interdisciplinární, transdisciplinární výuka, zapojení odborníků z praxe,...
- konstruktivistický přístup, aktivní učení, týmová spolupráce,...

Naplnění „potřeb“ inovace v praxi

- nové přístupy k výuce/učení a experimentální prvky ve výuce
- nové formy výuky (e-learning)
- výukové texty a jejich nové funkce (interaktivní možnosti, otevřenost,...)
 - na principu [Open Education Resources](#)

Reflexe změn = výzkum

- zpětná vazba pro inovace: percepce, dotazníková šetření, evaluační nástroje,...
- teoretický základ + zkušenosti s inovací vč. reflexe = žánr [Metodika](#)
- prostor pro vzájemné odborné posuzování (výsledků) VUR – časopis [Envigogika](#)

2. Procesy UR a zapojení (odborné) veřejnosti

Praktický problém

Globální a regionální procesy UR z hlediska role společenských aktérů

- potřeba podpory procesů komunikace a *sociálního učení*
- aktivní „design“ komunikačního rámce a prostředí; facilitace

Naplnění „potřeby“ změn komunikačních vzorců v praxi

- výuka „hraničních témat“ – kurz [Globalizace](#)
- sítě spolupráce na národní a mezinárodní úrovni:
 - [MOSUR](#)
 - [VCSE](#), [LENSUS](#), [ISPoS](#), UE4SD, [Copernicus Alliance](#),...

Reflexe = výzkum

- procesy sociálního učení: zvláštní číslo Journal of Cleaner Production
- sledování procesů UR z hlediska rolí zapojených aktérů – analýza aktérů a rozvojových strategií (návrh TAČR)

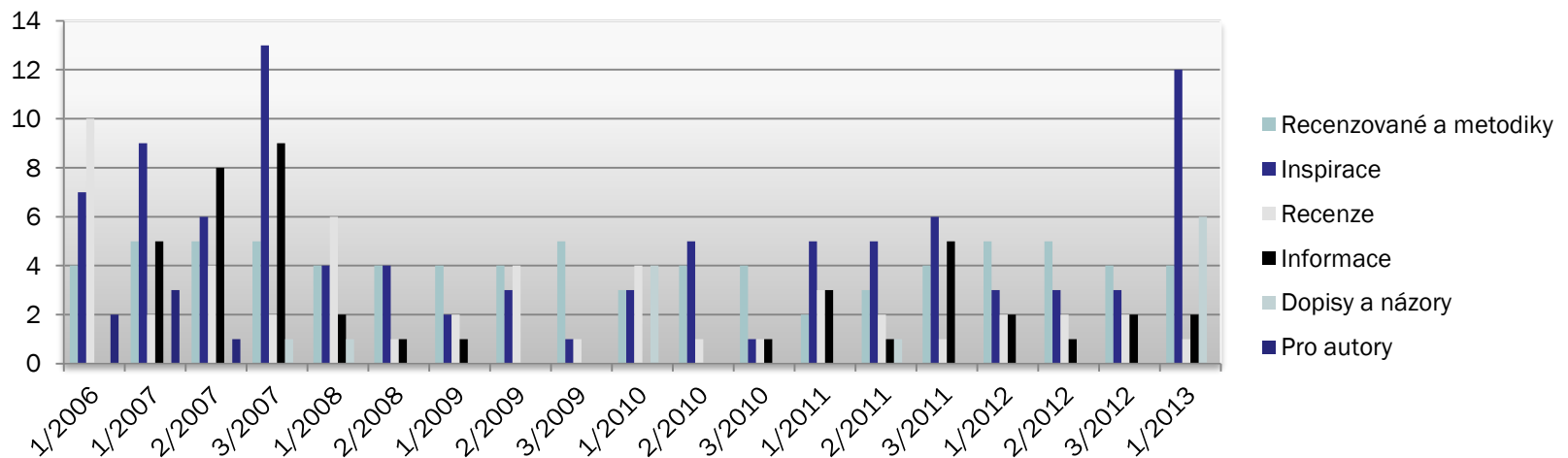
1. Vzdělávání pro UR – strategie COŽP

- výuka/učení v mezinárodních sítích ([VCSE](#), [LENSUS](#))
- nové formy výuky (e-learning)
 - mezinárodní [ISPoS](#), nabídka pro české VŠ studenty ([2013/14](#))
 - evropský kurz [EVS](#) (Open University of Netherlands + 9 zemí)
- výukové texty v otevřeném interaktivním prostoru
 - [Enviwiki](#), [VCSEwiki](#) (→ [Metodiky tvorby textů](#), ...)

The screenshot displays the 'Globalization Case Studies' website. On the left, a sidebar contains navigation links: 'Main page', 'Community portal', 'Current events', 'Recent changes', 'Random page', 'Help', 'Toolbox', 'What links here', 'Related changes', 'Special pages', 'Printable version', and 'Permanent link'. The main content area features a search bar at the top, followed by the title 'Globalization Case Studies'. Below this, there are sections for 'Exemplary case studies' (listing 'New Zealand 2010: Mining in Schedule 4 Conflict', 'Ghana 2011: Gold Mining Resurgence', 'Ethiopia 2012: Deforestation', and 'One Mountains case study') and 'Case studies written by students' (listing '2009/2010 student case studies', 'Globalization Risks and Opportunities handbook (2009/2010)', '2010/2011 student case studies', and 'One mountains - student role play outcomes'). A footer section indicates the page was last modified on 17 October 2012 and has been accessed 217 times. The bottom of the page includes Creative Commons Attribution-ShareAlike license information and social media icons for Twitter, Facebook, and YouTube.

Reflexe/výzkum v oblasti VUR na VŠ

- nové vzdělávací cíle → nové metody hodnocení: percepce, dotazníková šetření, evaluační nástroje,...
- žánr Metodika: teoretický základ + zkušenosti s inovací vč. reflexe
 - Metodika týmové spolupráce...
- prostor pro vzájemné odborné posuzování (výsledků) VUR: recenzovaný časopis Envigogika od r. 2006

Hodnocení – např. kriteriální tabulky

Kritéria/škála	10 bodů	0 bodů	Kompetence
Obsah	kvalita zdrojů & podložená argumentace:	informace jsou omezená; argumenty nejsou objektivní	Znalosti (hluboké)
Zaměření (focus)	silná výzkumná otázka, silné závěry, jasné hodnoty	špatně specifikovaná výzkumná otázka, nejasné, slabé závěry	Porozumění (výzkumná otázka)
Kontext	široký kontext & podstata problému byla identifikována...	úzký kontext, problémy nejsou provázané	Znalosti (široké)
Jasnost	logická struktura textu...	myšlenky nejasné, nesouvisející, text špatnou strukturu	Management informací
Kritický přístup	vyvážený text: prezentace různých hledisek	jednostranné, demagogické	Kritické myšlení
Odpovědnost	etika (proces psaní) & délka textu)...	etické principy nedostatečně respektovány	Hodnoty
Individuální vklad & převzetí rizika	Iniiciativa ve výzkumu tématu: originalita...	žádné nové perspektivy; závěry nejsou originální...	Akční kompetence

Percepce → proces učení

Indicate to what extent do you agree with the following statement...	Learning Process	Data 2008/2009 (7 students)		Data 2009/2010 (12 students)	
		average	st.dev.	average	st.dev.
I developed new ideas and learned new information through communication with my fellow students.	Communication - students	3,86	0,69	4,33	0,47
I developed new ideas and learned new information through discussion with my tutors.	Discussion - tutors	3,43	1,27	4,42	0,86
I developed new ideas and learned new information through reading provided materials.	Reading - provided materials	4,14	0,9	4,5	0,87
I developed new ideas and learned new information through researching my own topics of interest within the course.	Own research	4,57	0,53	4,67	0,47
My tutor helped me to find my own answers about the content of the course when I needed it.	Supportive assistance	4,17	0,75	4,33	0,47
My tutor provided answers to my questions about the content of the course when I need it.	Instructive assistance	4,83	0,41	4,42	0,86

Color scale
1
1,5
2
2,5
3
3,5
4
4,5
5

Zkušenosti s výukou a učením (ETL projekt)

Šetření – dotazník ETLQ:

- DA = Deep approach (hluboký přístup),
- MS = Monitoring studying (monitorované studium),
- OS = Organized studying and effort management (organizované, efektivní studium),
- SA = Surface approach (povrchní přístup).

5 položek Likertovy škály (5 = naprosto souhlasím)

Přístupy k učení

Prokázaný přístup k učení (2009/2010 – 12 studentů)	Data: medián	Do jaké míry souhlasíte s následujícím tvrzením?
DA: Touha samostatně porozumět	4	<i>I have usually tried to understand for myself the meaning of what we had to learn</i>
DA: Touha samostatně porozumět	4	<i>In reading for this course, I've tried to find out for myself exactly what the author means</i>
DA: Propojování myšlenek (konstruktivismus v učení)	4	<i>In making sense of new ideas, I have often related them to practical or real life contexts</i>
DA: Propojování myšlenek (konstruktivismus v učení)	3.5	<i>Ideas I've come across in my academic reading often set me off on long chains of thought</i>
DA: Využití důkazů	4	<i>I've looked at evidence carefully to reach my own conclusion about what I'm studying</i>
DA: Využití důkazů	4.5	<i>It has been important for me to follow the argument, or to see the reasons behind things</i>
MS: Samostatný rozvoj všeobecných dovedností	4	<i>When I've been communicating ideas, I've thought over how well I've got my points across (so that others understood)</i>
MS: Samostatný rozvoj všeobecných dovedností	3	<i>I've tried to find better ways of tracking down relevant information in this subject</i>
MS: Samostatný rozvoj porozumění	4	<i>I have been revising the work I've done to check my reasoning and see that it makes sense</i>

Color scale
1
1,5
2
2,5
3
3,5
4
4,5
5

Přístupy k učení

Prokázaný přístup k učení (2009/2010 – 12 studentů)	Data:	Do jaké míry souhlasíte s následujícím tvrzením?
	medián	
MS: Samostatný rozvoj porozumění	4	<i>If I've not understood things well enough when studying, I've tried a different approach</i>
OS: Soustředění	4	<i>Concentration has not usually been a problem for me, unless I've been really tired</i>
OS: Úsilí	5	<i>I have generally put a lot of effort into my studying</i>
OS: Organizované studium	4	<i>On the whole, I've been quite systematic and organized in my studying</i>
OS: Organizace času	4	<i>I've organized my study time carefully to make the best use of it</i>
SA: Útržkovité znalosti	2	<i>Much of what I've learned seems no more than lots of unrelated bits and pieces in my mind</i>
SA: Memorování bez porozumění	2.5	<i>I've often had trouble in making sense of the things I have to remember</i>
SA: Nereflektované studium	2	<i>I've just been going through the motions of studying without seeing where I'm going</i>
SA: Bezmyšlenkovité přijetí	2	<i>I've tended to take as guaranteed what we've been taught without questioning it much</i>

Color scale
1
1,5
2
2,5
3
3,5
4
4,5
5

2. Podpora změn komunikace mezi aktéry

- mezioborová výuka, uplatnění „hraničních“ témat
 - kurz [Globalizace](#)
- sítě spolupráce na národní a mezinárodní úrovni:
 - [MOSUR](#)
 - [VCSE](#), [LENSUS](#), [ISPoS](#)
 - UE4SD, [Copernicus Alliance](#),...
- regionální aktéři a znalosti
 - [letní školy Mostecko](#)
 - regionální téma – [hraní rolí](#)
 - [výukové případové studie](#)

Případové studie (CS) ve výuce a výzkumu

- CS = hraniční objekt pro komunikaci
 - ✓ každý aktér přispěje svým úhlem pohledu
- Cíl: identifikovat konflikty mezi aktéry a možnosti (témata) dialogu
- Metoda výzkumu CS:
 - ✓ popis situace (objektivní & subjektivní)
 - ✓ analýza aktérů
 - ✓ výsledky lze použít pro analýzu scénářů

Analýza aktérů (AA)

Participativní metoda: změna pojmu „cílová skupina“ na pojem „aktér“ (stakeholder)

řešení ← emergentní povaha

Především v místním kontextu, kde probíhá nějaká konkrétní intervence

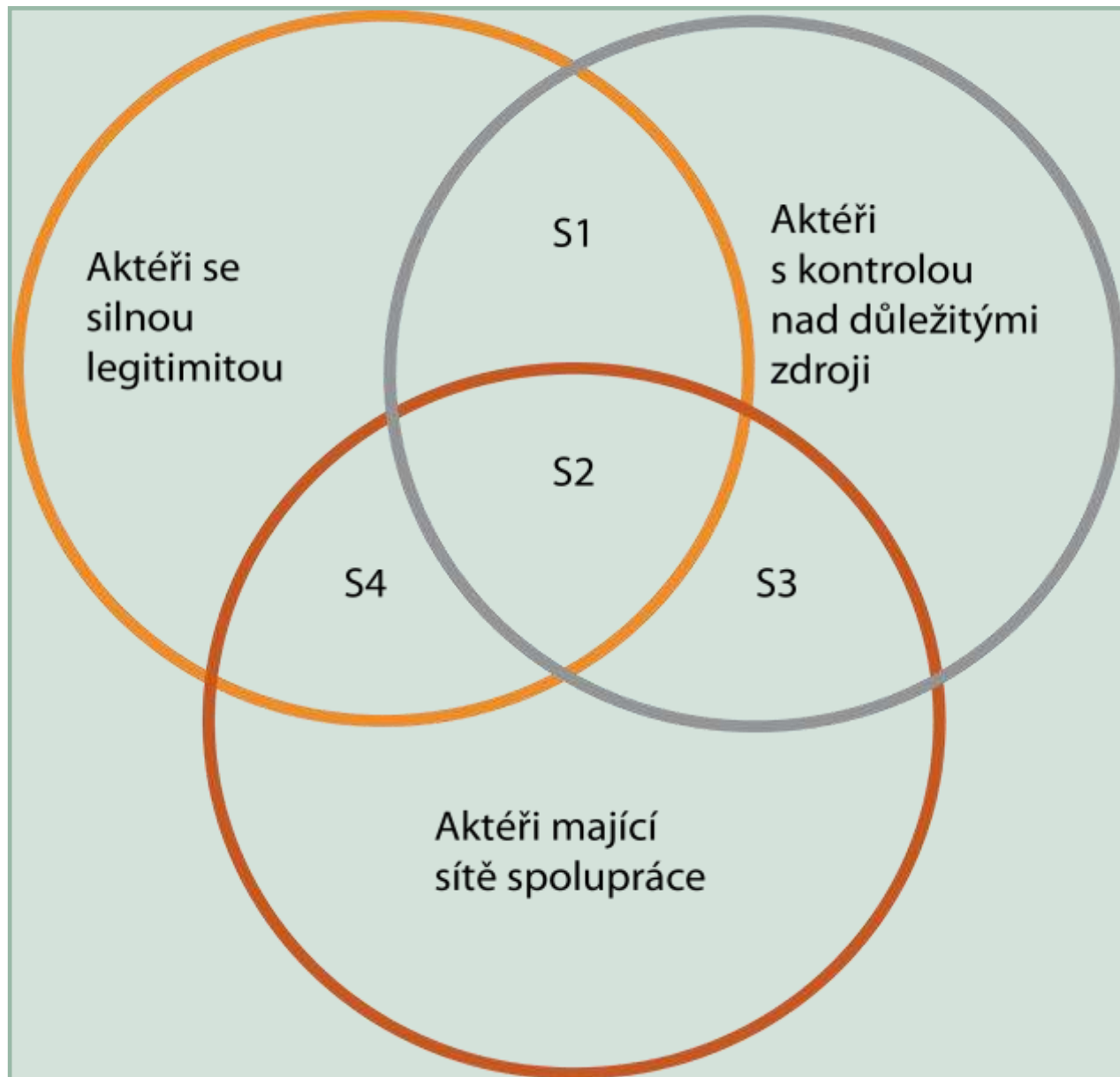
AA jako výzkumný nástroj → určit slabá místa, příležitosti spolupráce

praktický prostředek → podpora demokratizace

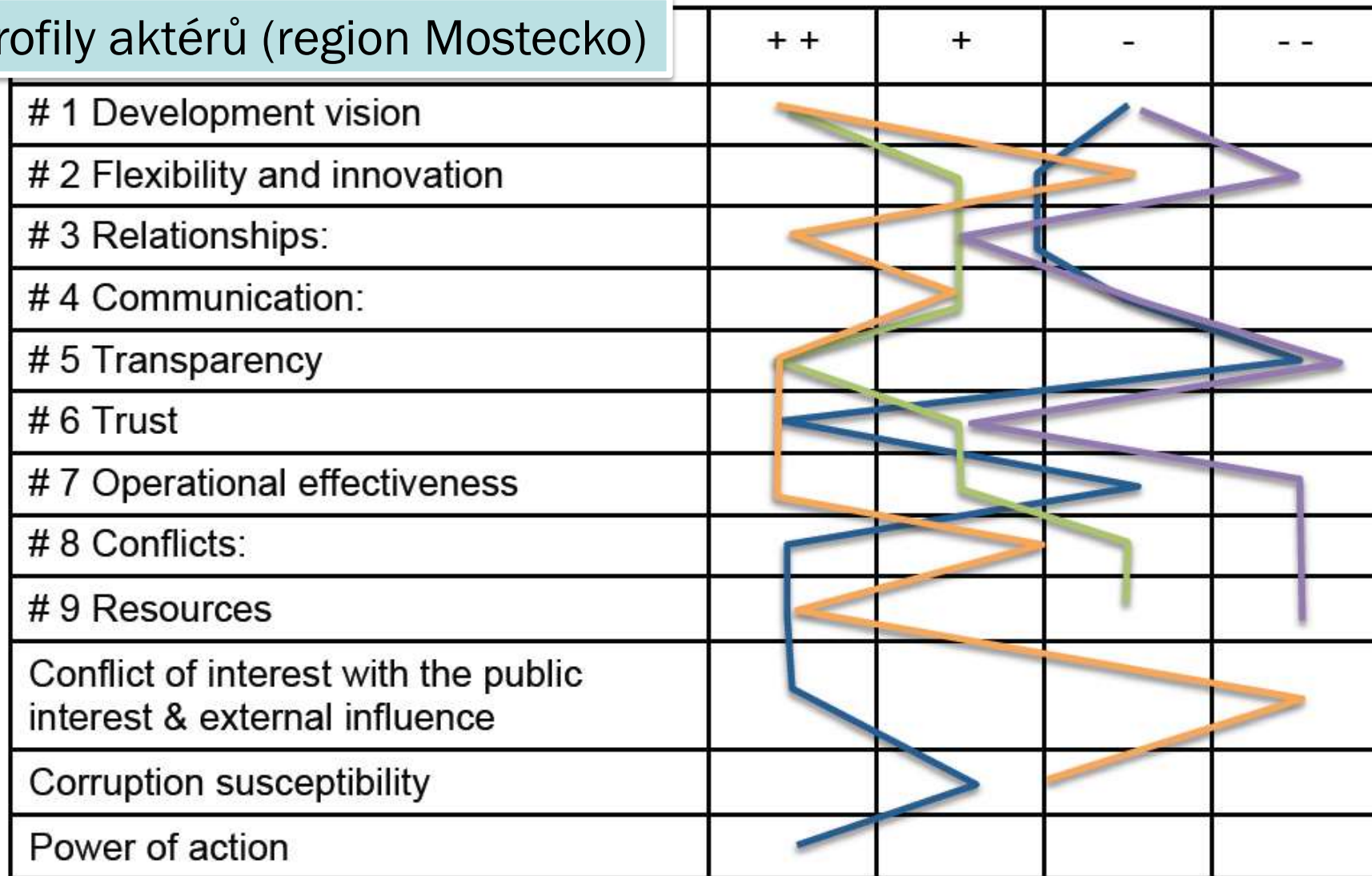
Kroky AA

- určení a vymezení **role aktérů, vztahů**;
- určení jejich **profilu a strategických zájmů**;
- nalezení zdrojů „moci“
popis **mocenských vztahů**
vlivu a zapojení do rozvojových aktivit;
- sledují se vztahy **důvěry, vyloučení, vzájemné podpory**;
- analyzují se předpoklady pro uplatnění změn
(**rozložení sil** pro a proti).

Určení klíčových aktérů (S1 – S4)

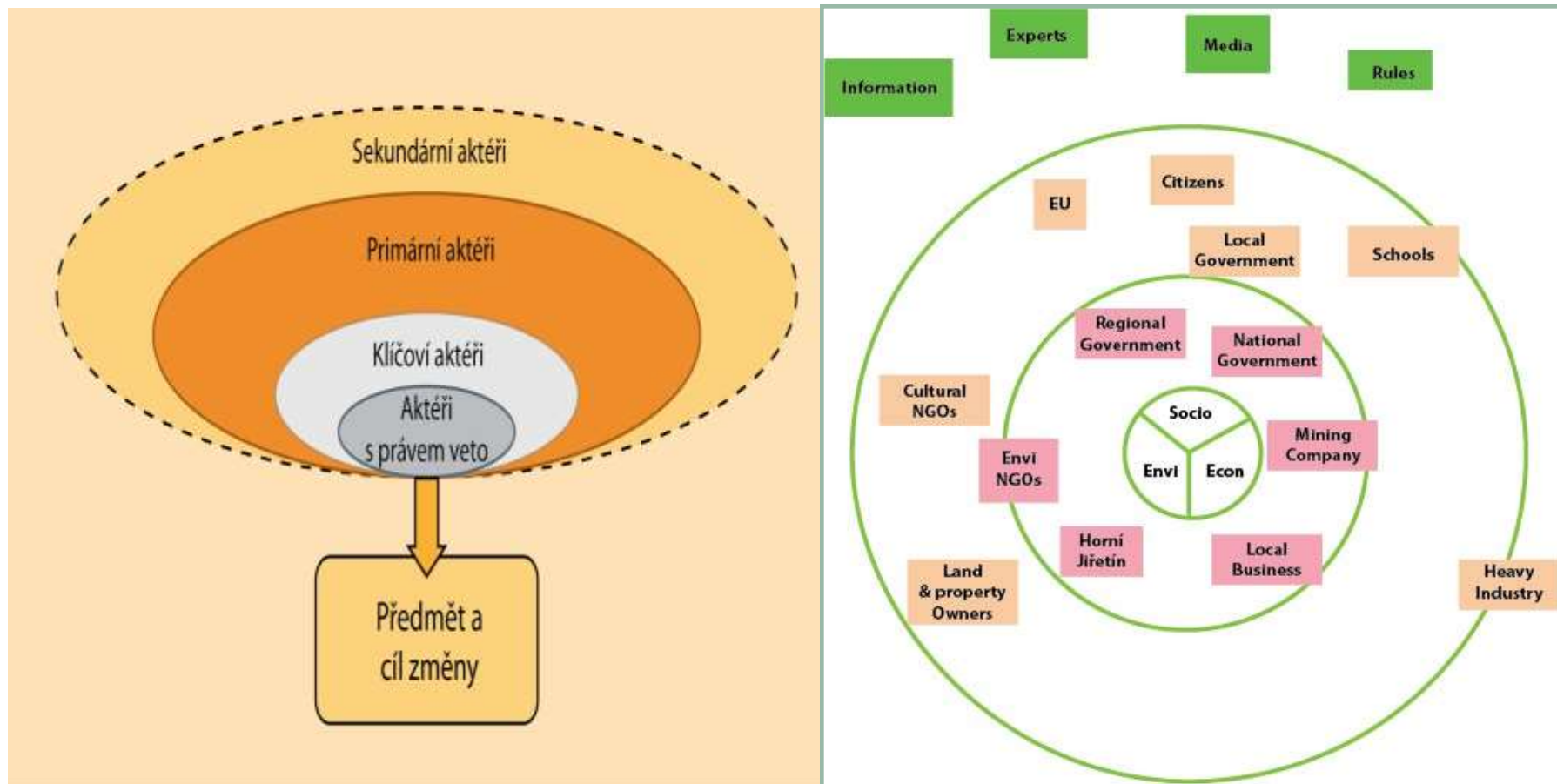
Profily aktérů (region Mostecko)

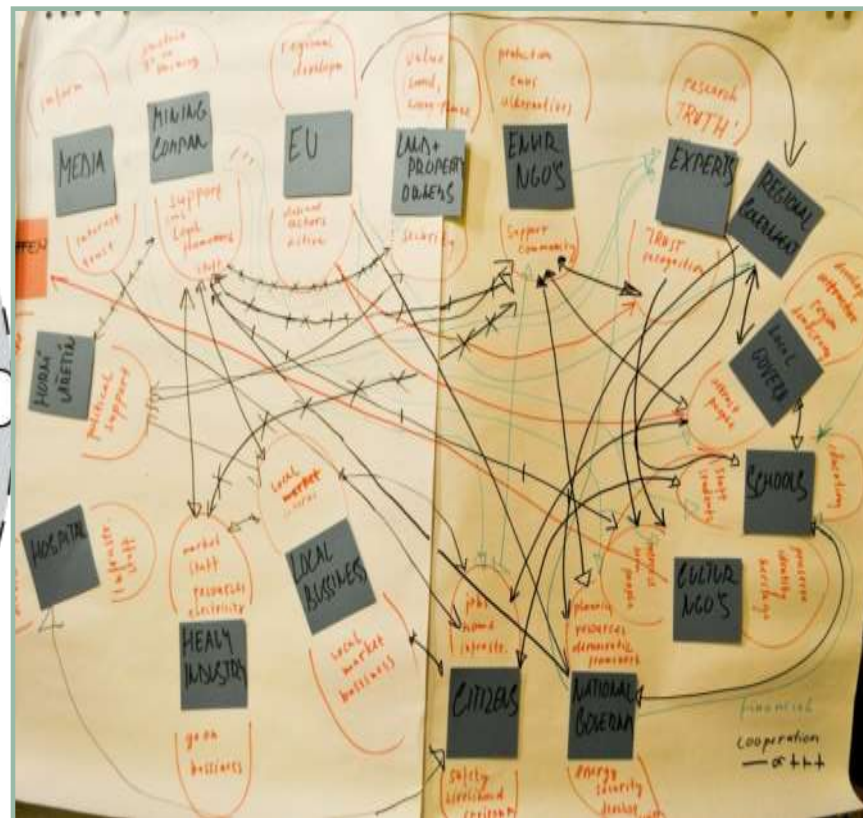
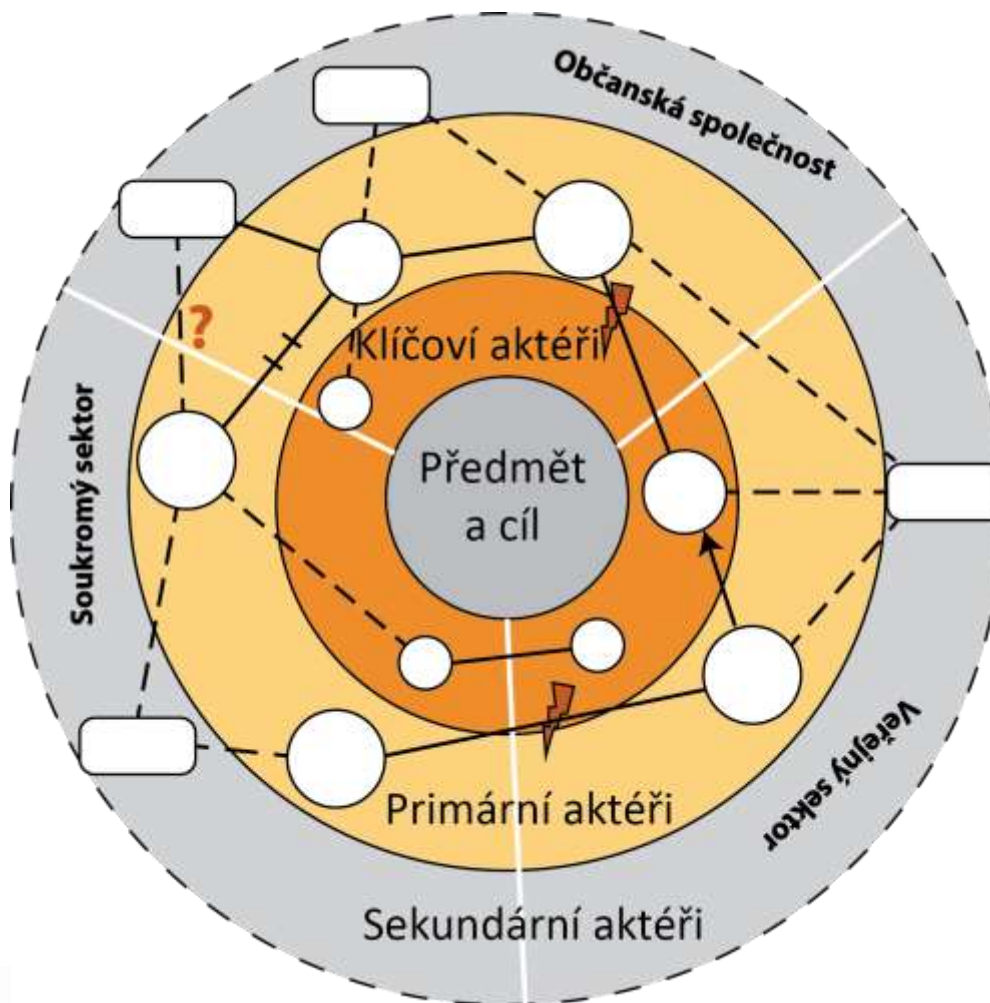
	National government
	Environmental NGOs
	Local citizens
	EU

	Mining companies
	Cultural NGOs
	Local government
	Local commerce

Mapa aktérů

Analýza vztahů mezi aktéry

Navrhovaná rozvojová řešení (studenti)

1. Evropské demokratické mechanismy na všech úrovních
2. Vytvoření CHKO Krušné hory
3. Posilování regionální identity
4. Regionální výrobky – místní značky (obr.)
5. Rekultivace a dialog aktérů („design“ krajiny)
6. Vytvořit mikroregionální síť spolupráce
7. Změnit tradiční přístupy → inovace
8. Posílení kapacit (vzdělání)

Výzva

Databáze regionálních případových studií:
sledování role vědy

Vybrané studie – **kniha:**

„Případové studie problémů udržitelného rozvoje na regionální úrovni a role univerzit při jejich řešení“

Výzva k zasílání příspěvků:

[Regionální případové studie](#) na Enviwiki

Shrnutí – vzdělávání

Výuka jako mezioborový dialog:

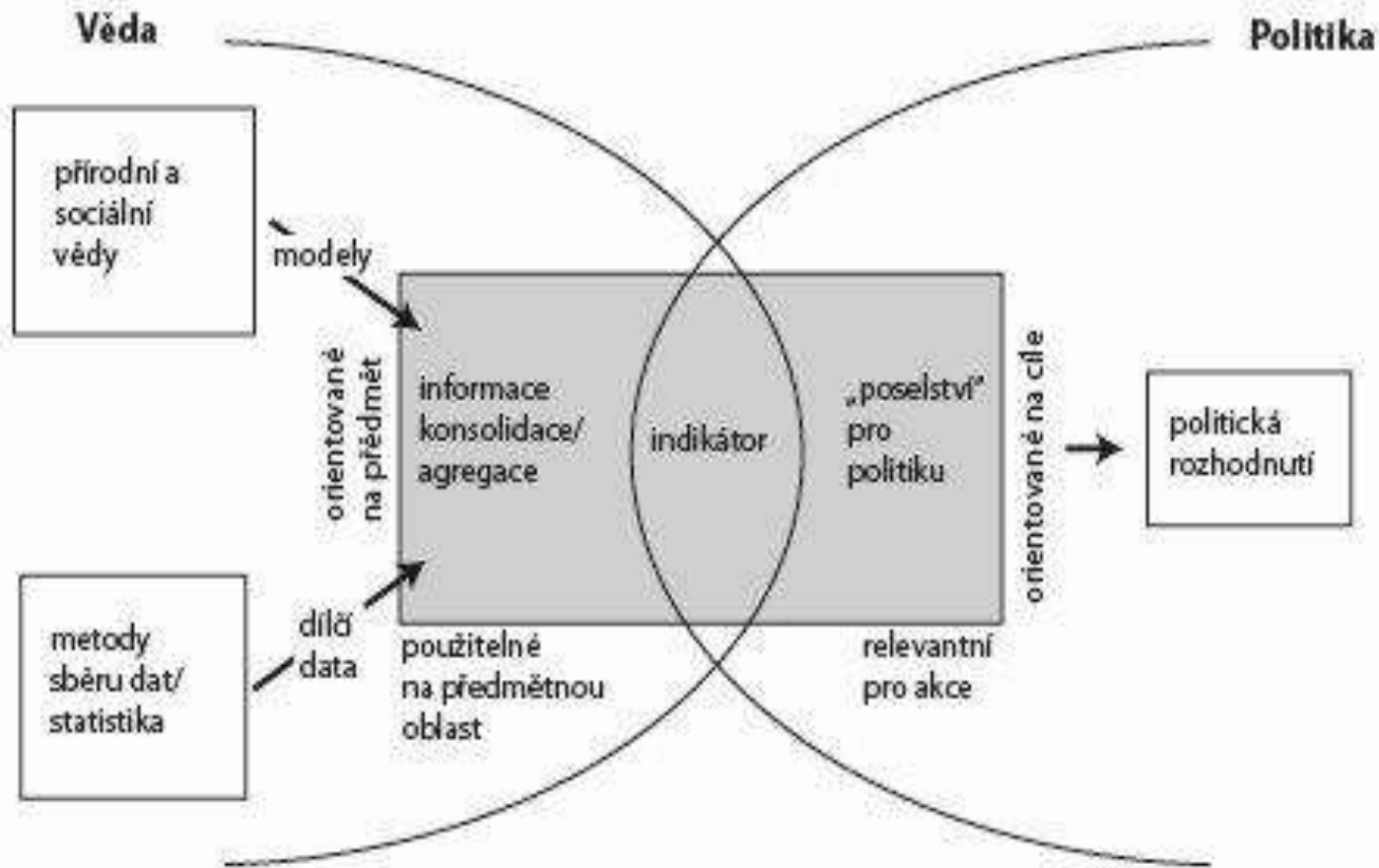
- **cíl:** nové kompetence pro UR
← změny metod výuky
- **nabídka** sdílených mezioborových kurzů
evropský kurz [EVS](#) (OUNI), [aj.](#)
- **potenciál:** nové programy („Open University“)
- **pokračování:** regionální výukové materiály
 - spolupráce s nižšími stupni vzdělání

Shrnutí – role vědy

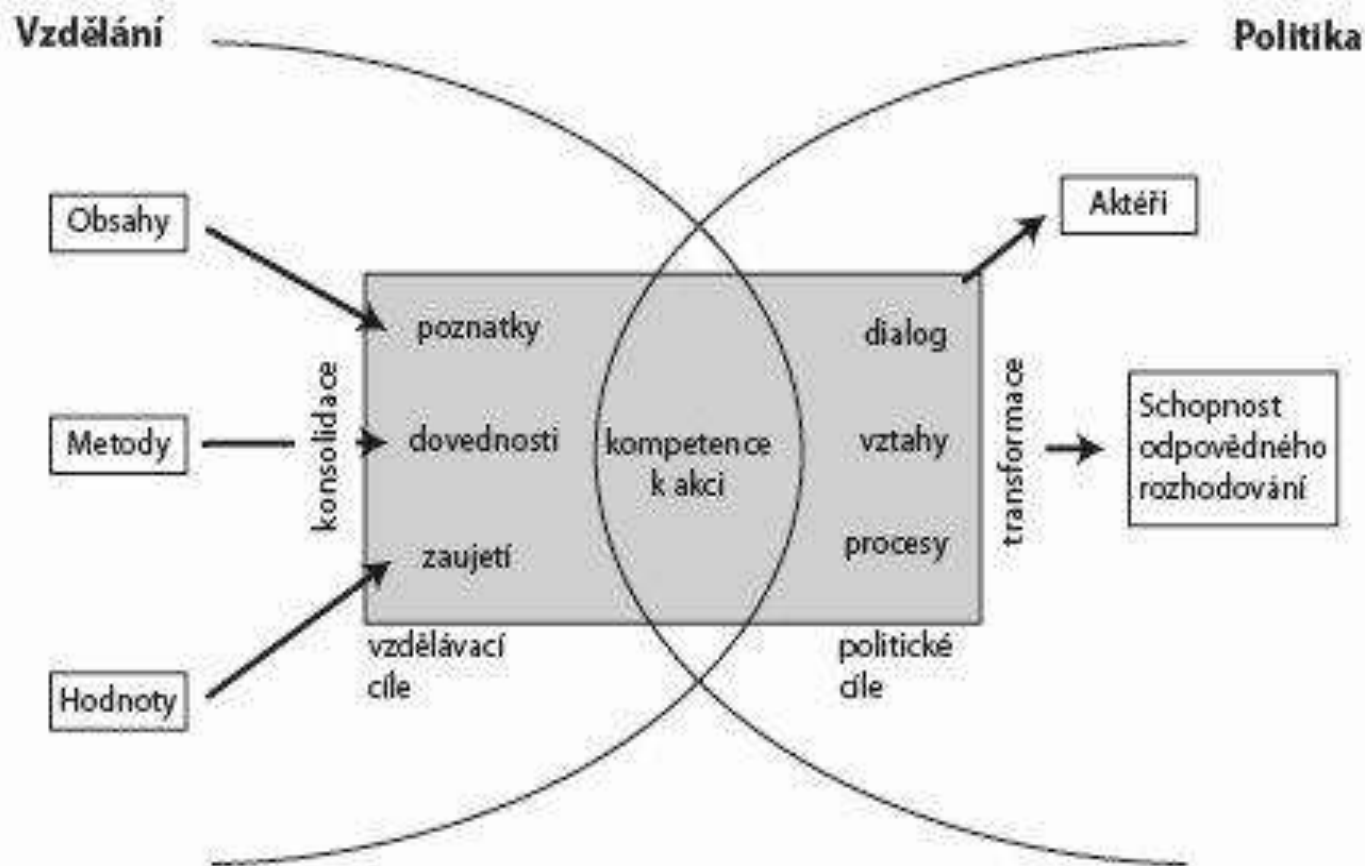
Věda jako aktivní hráč v procesech UR:

- nejen analýza stávajících procesů
- nejen *systemové* návrhy opatření
- vstup do **dialogu s aktéry**
 - změna východisek vědecké práce
 - role (místního) kontextu

Nové vědecké „žánry“ na pomezí vědy a politiky (Adomßent, 2013)

Nové vzdělávací „žánry“ na pomezí vzdělání a politiky

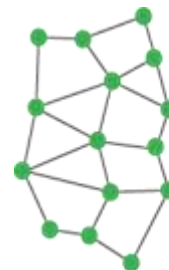
Andrew Barton
Jana Dlouhá
Jiří Dlouhý
Dana Kapitulčinová
Martin Zahradník

Děkujeme Vám za pozornost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

MOSUR

**MEZIOBOROVÁ SÍŤ
UDRŽITELNÉHO ROZVOJE**

OP VK CZ.1.07/2.4.00/17.0130